

Sygn. akt: I C 144/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Tadeusz Trojanowski
Protokolant:	sekr. sądowy Anna Szpręgiel

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2017 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa A. N.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez: Dyrektora (...) w G., Dyrektora (...) w Z., Dyrektora (...) w K., Dyrektora (...) w G. i Dyrektora (...) nr (...) we W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.000 (dziesięć tysięcy) złotych
2. w pozostałej części powództwo oddala;
3. odstępuje od obciążania powoda kosztami;
4. przyznaje adwokatowi A. M. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach wynagrodzenie w kwocie 120,00 (sto dwadzieścia) złotych, podwyższonej o stawkę podatku od towarów i usług, za reprezentowanie powoda w postępowaniu jako pełnomocnik z urzędu;
5. przyznaje adwokatowi A. C. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach wynagrodzenie w kwocie 180,00 (sto osiemdziesiąt) złotych, podwyższonej o stawkę podatku od towarów i usług, za reprezentowanie powoda w postępowaniu jako pełnomocnik z urzędu.

SSO Tadeusz Trojanowski

Sygn. akt I C 144/14

UZASADNIENIE

Powód A. N. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektorów (...) w G., Z., K. oraz Dyrektorów (...) w G. oraz Nr(...) we W. solidarnie kwot 250 000 zł oraz zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że ze wskazanej sumy kwoty 200 000 zł domaga się tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę związaną z przebywaniem w okresie faktycznego pozbawienia wolności w warunkach niedostosowanych do jego stanu zdrowia psychicznego a 50 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego praw w zakresie humanitarnych warunków bytowych poszanowania godności, zapewnienia mu należytej opieki

lekarskiej w trakcie pobytu w pozwanych jednostkach. Powód wskazał, iż od 14 roku życia leczy się psychiatrycznie. Cierpi na m. in. zaburzenia adaptacyjne depresyjno – lękowe, zaburzenia psychotyczne, zaburzenia urojeniowe, padaczkę, dolegliwości wynikające z chorób wynikłych z uzależnienia alkoholowego; wykazuje zaburzone struktury osobowości. Rozpoznano u niego schizofrenię paranoidalną. Podejmował liczne próby samobójcze. Był wielokrotnie hospitalizowany w szpitalnych oddziałach psychiatrycznych w różnych miejscowościach. Z przeprowadzonych opinii psychiatryczno – psychologicznych wynika, iż w takim stanie zdrowia nie powinien przebywać w warunkach aresztu śledczego czy zakładu karnego a winno się zastosować izolację szpitalną. Odnośnie drugiej podstawy zadośćuczynienia strona powodowa wskazała, że przebywał on w celach o małym metrażu – poniżej 2, m2 na osobę, bez ciepłej wody; był osadzany z osobami palącymi oraz chorymi na świerzb. Kącik sanitarny nie był oddzielony od celi mieszkalnej. Warunki bytowania nie zapewniały przestrzegania jego praw, zwłaszcza uprawnień do humanitarnych warunków bytowych, poszanowania godności oraz opieki zdrowotnej.

Pozwane jednostki reprezentowane przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniosły o oddalenie powództwa oraz obciążenie powoda kosztami procesu. W uzasadnieniu złożonej odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa wskazał, że roszczenia są niewykazane. Powód nie przedstawił dowodów na zachodzenie przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa pomimo zachodzenia domniemania bezprawności naruszenia dóbr osobistych. Roszczenia są przez powoda argumentowane subiektywnym poczuciem jego krzywdy i nie są nawet uprawdopodobnione. W trakcie całego pobytu objętego pozmem miał zapewnione warunki bytowe zgodne z przepisami prawa tj. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności oraz z 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Powód nie wykazał, by na skutek przebywania w celach doszło do pogorszenia jego stanu zdrowia fizycznego i psychicznego a będąc osadzonym w zakładzie karnym musiał liczyć się z ograniczeniami i dolegliwościami pomimo, że administracje pozwanych placówek podejmowały wszelkie działania by zapewnić odpowiednie warunki odbywania kary. W zakresie odpowiedzialności odszkodowawczej powód nie wykazał zaistnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności tj. bezprawności postępowania, szkody, związku przyczynowego pomiędzy bezprawnością i szkodą.

Pozwany zgłosił zarzut przedawnienia w zakresie w jakim wiąże się ono z warunkami osadzenia powoda w pozwanych jednostkach w okresie powyżej trzech lat od daty wniesienia pozwu, stosownie do art. 442⁽¹⁾ par. 1 kc tj. za okres pobytu do dnia 27 marca 2011 roku. [k. 53 - 68]

Odnośnie okresu nieprzedawnionego powód przebywał w szeregu cel mieszkalnych. Jeżeli chodzi o pobyt w (...) w G. okres pobytu w warunkach przeludnienia wynosił dwa dni; w okresie pobytu w (...) G., (...) w Z. oraz (...) Nr (...) we W. do takiej sytuacji nie dochodziło.

Odnośnie zarzutu nieumieszczenia powoda w warunkach izolacji szpitalnej pozwany wskazał, że w okresie pobytu w (...) w K. pozostawał pod stałą opieką lekarsko – pielęgniarzką. Był kierowany na badania i konsultacje zgodnie ze wskazaniami medycznymi; w szczególności był wielokrotnie konsultowany psychiatrycznie. Nie stwierdzano u niego objawów psychotycznych oraz wskazań do hospitalizacji. Stan jego zdrowia pozwalał na umieszczenie go w bloku mieszkalnym. Do (...) w K. dochodziły wzmianki o tendencjach do symulowania objawów psychiatrycznych oraz przybierania postawy manipulacyjnej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód A. N. był we wskazanych jednostkach osadzony w następujących okresach:

- w (...) G.: 1.03.2002 – 5.03.2002, 10.07.2003 – 28.09.2004, 9.10.2005 – 5.12.2005, 13.01.2006 – 30.05.2006, 24.08.2006 – 3.04.2007, 24.05.2007 – 04.09.2007, 21.04.2009 – 13.04.2010, 22.12.2012 – 22.05.2013;

- w (...) w Z.: 11.12.2013 – 28.01.2014;

- w (...) Nr (...) we W.: 7.06.2013 – 19.06.2013,

- w (...) w K.: 14.04.2010 – 10.11.2010, 24.05.2013 – 06.06.2013;

- w (...) G.: 19.06.2013 – 09.07.2013

(dowód: zaświadczenie k. 6)

W ww. okresach jeżeli chodzi o pobyt w (...) w G. w okresie 22.12.2012, 22.05.2013 powód był osadzany w celach 303, 315, 320, 306, 316, ponownie 306, 403, 302, 308, 416, 413, 416, 308. W okresie 20 – 22.03.2013 powód był osadzony w dwuosobowej celi 316 przy czym w tym okresie w celi tej przebywały 3 osoby. Umieszczenie było poprzedzone wydaniem decyzji wydanej na podstawie art. 110par. 2a pkt 3 oraz par. 2e kkw na mocy której zarządzono umieszczenie powoda w celi mieszkalnej w której powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego wynosi poniżej 3m² – na okres 90 dni tj. do dnia 18 czerwca 2013 roku. W dniu 22 marca 2013 roku wydano decyzję uchylającą decyzję z 20 marca 2013 roku wobec ustania przyczyn jej wydania.

Cele w pozwanym areszcie wyposażone są w toalety oddzielone od części mieszkalnej. W roku 2014 areszt rozpoczął zabudowę kącików do pełnej wysokości. Wcześniej pełna zabudowa funkcjonowała na oddziale V; w pozostałych oddziałach kąciki były zabudowane do wysokości 1,85 m. Powód składał skargi na jakość opieki medycznej; zostały one uznane za bezzasadne. Powód w trakcie pobytu dziwnie się zachowywał. Współosadzonym (D. S.) skarżył się, że widzi duchy. Służba więzienna reagowała na zachowanie powoda w ten sposób, iż odsyłała go do lekarza po tabletki (D.). W rozmowach ze służbą więzienną zgłaszał iż jest torturowany, że słyszy jak w nocy przyprowadzane są na oddział kobiety które są zabijane. Pokazywał na ciele nieistniejące znamiona. Zapowiadał, że będzie robił problemy aby być wywiezionym z pozwanego Aresztu albowiem nie chce w nim przebywać.

(dowody: notatka służbowa k. 73 – 74; decyzje k. 75 – 76; zeznania świadka M. G. k. 241; D. S. k. 654 – 655, A. P. (1) k. 724 - 726; pismo k. 555; z przesłuchanie powoda k. 602)

W okresie pobytu w (...) nr (...) we W. powód był osadzany w pawilonach (...), (...) i (...). Kąciki sanitarne oddzielone były od części mieszkalnej trwały zabudową z płyt drewnopodobnych zamontowanych na konstrukcji metalowej o wysokości 160 – 180 cm licząc od podłogi. Do toalet wchodzi się przez zamykane drzwi. Osadzeni mieli zapewnione warunki do intymnego, nieskrępowanego korzystania z misek ustępowych. Dostęp do kącika sanitarnego był możliwy przez cały okres pobytu w celi. Cele były wyposażone w umywalki z nieograniczonym dostępem do zimnej wody. W pawilonie (...) kącik sanitarny był całkowicie zabudowany do sufitu ze ścianą z cegły i zamykanymi drzwiami. W celi był dostęp do bieżącej zimnej wody; ciepła woda była podawana do celi trzy razy dziennie po jednej godzinie. Nadto powód jak każdy skazany mógł użytkować za uprzednią zgodą władz zakładu urządzenia podgrzewające takie jak czajnik elektryczny lub grzałka. Nadto raz w tygodniu mogli korzystać z ciepłej kąpeli. Powód podejrzewał zakażenie świerzem co nie zostało potwierdzone w trakcie badań. Rozpoznano natomiast u niego ślady po ukąszeniu przez pluskwy. Reakcją władz było zlecenie dezynsekcji celi. Powód składał w tym zakresie skargi do (...) we W. który skargi nie uwzględnił. Pozwany zakład nie dysponował wówczas i nie dysponuje teraz oddziałem dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi. Nie stosowano również wobec niego terapii dla skazanych z tego rodzaju zaburzeniami.

(notatka k. 144, pismo (...) we W. k. 146, sprawozdanie z postępowania wyjaśniającego k. 147 – 148; zeznania świadka A. P. (2) k. 395; pismo k. 673)

W okresie pobytu w (...) G. powód nie był osadzony w warunkach przeludnienia. W pawilonie w którym przebywał nie była doprowadzona ciepła woda użytkowa przy czym doprowadzenie to nie było obligatoryjne (chodziło o pawilon(...)). Powód jako osadzony miał prawo do jednej ciepłej kąpeli w tygodniu. Kąciki sanitarne w celach były trwale zabudowane o konstrukcji drewniano metalowej, maksymalnie do 2,5 m wysokości z zasłonką lub murowanej z pełnym wygrodeniem. Obecnie w całym zakładzie wszystkie kąciki są murowane do wysokości sufitu. Cele są ogrzewane, oświetlane lampami jarzeniowymi, ogrzewane z kotłowni gazowej. Wyposażenie cel było zgodne z przepisami rozporządzenia z 2003 roku. Przeprowadzone po przybyciu powoda badania nie potwierdziły

zakażeni a świerzbem. Zakład dysponuje oddziałem terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi. Powód odbywał karę pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym dla osób z tego rodzaju zaburzeniami. Z uwagi na krótkie okresy pobytu powoda :10 – 16.11.2015, 2 -3.12.2015, 7.01.2016 terapii wobec niego nie stosowano.

(dowody: notatka k. 79, k. 145; zeznania świadka A. G. k. 376; pismo k. 693)

W okresie pobytu w (...) w K. powód nie był osadzony w warunkach przeludnienia. Kącki sanitarne w celach są wydzielone od części mieszkalnej; mają one własne oświetlenie – najczęściej plafonierą na ścianie. Część mieszkalna cel jest oświetlona jarzeniówkami. Większość cel jest wydzielona ścianami do sufitu, pozostałe są wydzielone do wysokości 2.20 m. Wyposażenie cel było zgodne z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 2003 roku. Cele są podłączone do Miejskiego Przedsiębiorstwa (...). W razie potrzeby (zawilgocenia, zagrzybienia) przeprowadzano w nich remont. Do zawilgoceń dochodziło na skutek zalania przez osadzonych na wyższych kondygnacjach; zdarzyło się również zalanie z powodu pęknięcia stropodachu. Osadzonym przysługiwała kąpiel raz w tygodniu; obecnie mają oni do niej prawo dwa razy w tygodniu. Jakość posiłków była dobra; nie miały miejsca skargi w tym zakresie. Posiłki są wydawane w szczelnie zamykanych termosach a ich temperatura jest badana przed opuszczeniem kuchni. Osadzeni nie mogą nosić własnych ubrań; otrzymują ubrania od Skarbu Państwa które sami sobie piorą i suszą. Środki czystości były wydawane zgodnie z rozporządzeniem; w razie niedoborów można było prosić o ich uzupełnienie.

Powodowi kilkakrotnie zmieniano celę z uwagi na składanie zmiennych oświadczeń w zakresie preferencji w kwestii palenia. Powód był leczony z powodu zespołu zależności alkoholowej, padaczki, zaburzeń osobowości z tendencją do autoagresji. Pozostawał pod stałą opieką lekarsko – pielęgniarzką zgodnie ze wskazaniami medycznymi. Był wielokrotnie konsultowany psychiatrycznie. W tym celu był do (...) przywożony również w toku niniejszego procesu z innych placówek penitencjarnych. Nie stwierdzono u powoda objawów psychotycznych; jego stan zdrowia pozwalał na umieszczenie go w bloku mieszkalnym. Ujawniono natomiast u powoda tendencje do symulacji objawów psychiatrycznych oraz przybierania postawy manipulacyjnej. W trakcie pobytu powód był konsultowany dermatologicznie z uwagi na występujące u niego zmiany skórne. Powodowi zlecono stosowne leczenie, nie rozpoznano u niego świerzbu. W dniach 12 – 26.10.2015 powód był poddawany obserwacji sądowo – psychiatrycznej. Po przeprowadzeniu obserwacji biegli wykluczyli u powoda chorobę psychiczną w rozumieniu psychozy oraz niedorozwój umysłowy znaczny. Stwierdzili zaburzenia osobowości i zachowania z cechami zmian organicznych w (...) u osoby z nastawieniami urojeniowymi uzależnionej od alkoholu. Ówczesny stan psychiczny powoda nie stanowił zdaniem biegłych przeszkody do odbywania kary pozbawienia wolności pod warunkiem zapewnienia mu stałej ambulatoryjnej opieki psychiatrycznej, kontroli psychologicznej a kara pozbawienia wolności dla zapewnienia mu odpowiednich oddziaływań terapeutycznych winna być wykonywana w Oddziale (...) (...) dla osób z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi. W toku postępowania w dniu 5 listopada 2015 roku został przetransportowany do (...) G. celem odbywania kary w oddziale (...) dla osób zaburzonych. W międzyczasie przebywał również w (...) w B. na leczeniu.

(dowody: notatki k. 80, 81, 82, 83, 86; pisma powoda k. 84 – 85, 87 – 90; świadectwa lekarskie k. 94, 100; dokumentacja medyczna powoda k. 101 – 143; zeznania świadków: M. P. (1) k. 315 – 317; K. L. k. 338 – 340; R. H. k. 489 K. Z. k. 801, M. P. (2) k. 801; pismo k. 664, pismo k. 699)

W okresie pobytu w (...) w Z. powód przebywał w celach 123, 113, 110, 316, (...), 4. Powód został przetransportowany z (...) w K.. Nie przebywał w warunkach przeludnienia. Cele były wyposażone zgodnie z załącznikiem nr 3 tabelą 1 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 17 października 2003 w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Podstawowe środki czystości były wydawane w ilości mającej wystarczyć na miesiąc; w razie braków powód mógł żądać ich uzupełnienia ewentualnie zaopatrzyć się w nie w kantynie. Kącki sanitarne w niektórych celach są wydzielone za pomocą materiałów budowlanych ewentualnie płytami (...) montowanymi na stelażu. Zabudowa kącika sięga wysokości dwóch metrów. Powód jak każdy osadzony mógł za zgodą dyrektora grzałkę lub czajnik w celu podgrzania sobie wody. Areszt jest ogrzewany z sieci miejskiej; temperatura panująca w celach mieszkalnych jest tożsama z temperaturą w mieszkaniach wolnościowych. Areszt dysponuje łaźnią,

świetlicami, kaplicą której odbywają się spotkania religijne, biblioteka, radiowęzeł. W celach jest sieć kablowa. Osadzeni mogą odbywać spacerów na siedmiu polach spacerowych; na jednym z nich funkcjonuje ścieżka zdrowia. Cele w jakich przebywał powód (oprócz (...)) były po generalnym remoncie. Cella (...) była przed remontem generalnym; odświeżono w niej powłoki malarskie.

Pozwany Areszt nie posiadał i nie posiada oddziału dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi. W trakcie pobytu miał zapewnioną opiekę medyczną, psychologiczną oraz wychowawczą. Był objęty zaleceniami instrukcji (...) Dyrektora Generalnego Służby Więziennej jako osoba potencjalnie zagrożona samobójstwem. Polegało to na objęciu wzmoczoną opieką psychologiczną – wychowawczą oraz wzmocnionym nadzorem ochronnym. Na terenie aresztu dwukrotnie dokonywał instrumentalnych uszkodzeń kierując to chęcią spowodowania umieszczenia go w innym Areszcie lub szpitalu psychiatrycznym. Przez cały czas pobytu pozostawał pod opieką psychiatryczną; leczony farmakologicznie nie był. Prezentował głębokie zaburzenia zachowania, trudności adaptacyjne, objawy zaburzeń urojeniowych względnie naśladownictwo tych zaburzeń. Stało się to podstawą do skierowania go do Ośrodka (...) przy (...) w K. celem pogłębienia diagnostyki i skierowania go do dalszego odbywania kary w oddziale terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzeniem umysłowym. Miało to miejsce w styczniu 2014 roku. W marcu 2014 roku w (...) w K. wydano wobec powoda orzeczenie psychologiczno – penitencjarne kierujące go do odbywania kary w oddziale terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi.

W trakcie pobytu doszło do zdarzenia z udziałem powoda w trakcie którego zastosowano wobec niego środki przymusu bezpośredniego. Powód składał skargi na zachowanie funkcjonariuszy aresztu; zostały one uznane za bezzasadne.

(dowody: notatki służbowe k. 152 – 155; pisma (...) do powoda k. 156 – 160; zeznania świadka K. G. k. 241; pismo k. 666 - 667; orzeczenie k. 740 - 743)

Od 2005 roku powód był często hospitalizowany w SP T.. Na dzień 10 maja 2013 roku tych hospitalizacji było 13. Na marzec 2014 roku hospitalizacji w różnych placówkach psychiatrycznych było 16. W trakcie hospitalizacji w różnego rodzaju placówkach rozpoznawano m.in. zespół zależności alkoholowej, specyficzne zaburzenia osobowości (w (...) B.), nieprawidłową osobowość, zaburzenia adaptacyjne (w SP T., ZOZ Ś., (...)), zaburzenia urojeniowe (w (...) K.), uporczywe zaburzenia urojeniowe (w szpitalu (...) w K.). Dysponuje orzeczeniem zaliczającym do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności ważnym do 30 czerwca 2016 roku. W toku procesu był hospitalizowany z powodu połknięcia ciała obcego, zatrucia izopropanolem (m.in. w marcu 2014, w marcu 2015 r., w

grudniu 2014).

(dowody: zaświadczenie k. 7, dokumentacja lekarska powoda k. 15 – 33; orzeczenie k. 510; dokumentacja lekarska k. 511 – 549; orzeczenie k. 740 - 743)

Z udziałem powoda toczyło się szereg postępowań sądowych i prokuratorskich w toku których dopuszczano oraz przeprowadzano dowody z opinii biegłych na okoliczność stanu zdrowia psychicznego powoda oraz zdolności do przebywania w warunkach izolacji. Z opinii sporządzonej w sprawie Ds. 958/09 wynika, że powód cierpi na zaburzenia adaptacyjne, zespół zależności alkoholowej, obserwacja w kierunku zaburzeń psychotycznych. Wymaga dalszej diagnostyki psychiatryczno – psychologicznej i leczenia w warunkach oddziału (...) przy (...) w K. lub we W.; nie powinien przebywać w warunkach aresztu śledczego. Do zbieżnych wniosków doszli biegli badający powoda w sprawie Ds. 179/13. W marcu 2014 roku powód został przetransportowany do Ośrodka (...) w (...) w K. w celu przeprowadzenia badań psychologiczno – penitencjarnych. Po zakończeniu badań został na ich podstawie skierowany do odbywania kary w oddziale terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo przy czym oczekiwał na przetransportowanie do (...) G. w związku z udziałem w czynnościach w SR Gliwice w sprawie III K 22/14. W styczniu 2015 w piśmie do sprawy IX K 1052/11 administracja pozwanego (...) w G. do SR Gliwice Wydział IX Karny wskazywała, iż z uwagi na uprzednie zachowanie w tymże areszcie w postaci prób samobójczych oraz samouszkodzeń został skierowany do odbywania kary pozbawienia wolności w oddziale terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi gdyż wymaga specjalistycznych

oddziaływań. W chwili sporządzania tego pisma powód przebywał na takim oddziale w (...) W.. Administracja wskazywała, że ponowne przetransportowanie go z oddziału terapeutycznego do warunków aresztu śledczego przyczyni się do pozbawienia go wsparcia terapeutycznego i zapewne negatywnie wpłynie na jego funkcjonowanie i postawę w warunkach izolacji penitencjarnej. Dyrektor pozwanego (...) wskazywał, że placówka ta takim oddziałem nie dysponuje; najbliższy tego rodzaju oddział znajduje się w R.. W sprawie przed SO Kraków V Kow 849/15 badający go biegli stwierdzili, że istnieje podejrzenie wystąpienia u niego zaburzeń psychotycznych o charakterze zespołu urojeniowo – omamowego. Jego zachowanie wynika z zaburzeń osobowości. Z ówczesnie przeprowadzonych badań wynikało podejrzenie choroby psychicznej przy czym jednocześnie nie wykluczono postawy celowo – obronnej, manipulacyjnej.

(dowody: opinia k. 8 – 14; pismo k. 517; pismo z 28 stycznia 2015 roku k. 644, pismo (...) K. k. 645; opinia k. 897 - 900).

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenia powoda okazały się częściowo zasadne. Zgodnie z art. 448 kc w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Według art. 24 par. 1 i 2 kc ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

Z kolei według art. 417² kc jeżeli przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrządzona szkoda na osobie, poszkodowany może żądać całkowitego lub częściowego jej naprawienia oraz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, gdy okoliczności, a zwłaszcza niezdolność poszkodowanego do pracy lub jego ciężkie położenie materialne, wskazują, że wymagają tego względy słuszności. Do przesłanek odpowiedzialności należą: bezprawność działania, szkoda, związek przyczynowy pomiędzy bezprawnością a szkodą.

Do przesłanek odpowiedzialności na podstawie art. 448 k.c. zalicza się: naruszenie dobra osobistego, powodujące szkodę niemajątkową oraz związek przyczynowy między tym naruszeniem a szkodą niemajątkową, która spowodowana jest naruszeniem (por. G. Bieniek (w:) Komentarz..., s. 452) a także wina sprawcy naruszenia dobra osobistego – zarówno umyślna, jak i nieumyślna, w tym nawet culpa levissima, czyli podstawą tej odpowiedzialności jest nie tylko bezprawne, ale także zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego. Za przyjęciem, iż wina jest przesłanką odpowiedzialności na podstawie wyżej wskazanego przepisu przemawia usytuowanie art. 448 k.c. w obrębie tytułu VI „Czyny niedozwolone”, dla których podstawową zasadą odpowiedzialności jest wina. Gdyby uwzględnienie żądania pieniężnego zależało wyłącznie od bezprawności naruszenia dobra osobistego, instytucja ta umieszczona zostałaby w części ogólnej kodeksu cywilnego, w obrębie art. 24 k.c.

Po przeprowadzeniu szerokiego oraz długotrwałego postępowania dowodowego Sąd uznał za słuszne roszczenie powoda o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę związaną z przebywaniem w okresie faktycznego pozbawienia wolności w warunkach niedostosowanych do jego stanu zdrowia psychicznego aczkolwiek stopień tej krzywdy w ocenie Sądu nie uzasadnia uwzględnienia roszczenia w całości. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynikało w ocenie Sądu w sposób niewątpliwy w chwili zamykania rozprawy, iż: po pierwsze powód winien odbywać karę w systemie terapeutycznego oddziaływania, w warunkach szpitalnych zakładu karnego, na oddziale dla osób z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi; po drugie powód w wyżej opisanych warunkach umieszczany nie był. Powód, jak wynika w szczególności z zeznań świadków, dziwnie się zachowywał, skarżył się na nietypowe objawy, opisywał nietypowe zjawiska. Ze znajdującej się w aktach sprawy szeregu pism pozwanych jednostek dotyczących powoda oraz opinii biegłych sporządzanych w niektórych sprawach jego dotyczących, opisanych w poprzedniej części uzasadnienia

wynika, iż pozwane jednostki zdawały sobie sprawę, iż powód z uwagi na stan swojego zdrowia psychicznego winien odbywać karę w systemie terapeutycznego oddziaływania. Wnioski są formułowane w różny sposób, różną techniką. Wynika z nich albo, że powód wymaga leczenia w warunkach oddziału (...) przy (...), bądź że nie powinien przebywać w warunkach aresztu śledczego lub też wprost że winien być skierowany do odbywania kary w oddziale terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi. W jednej ze spraw w SR Gliwicach powód został skierowany do odbywania kary w tego rodzaju oddziale albowiem wymaga specjalistycznych zachowań – konkretnie do (...) W. które nie były pozwaną jednostką w niniejszym postępowaniu. W toku niniejszego procesu, w dniu 21 kwietnia 2016 roku, przeciwko powodowi został wydany wyrok przez SR dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie za przestępstwa popełnione przeciwko funkcjonariuszom tamtejszego (...) skazujący powoda na karę pozbawienia wolności zarządzając jednocześnie skierowanie powoda do odbycia kary w systemie oddziaływania terapeutycznego.

Jednocześnie, co wynika również z tej samej korespondencji, powód do takiego oddziału kierowany nie był, mimo toczącego się niniejszego postępowania. Doszło zatem wyrządzenia powodowi krzywdy poprzez nie zapewnienie mu możliwości odbywania kary w systemie terapeutycznego oddziaływania. Powyższe okoliczności świadczą o tym, iż stan psychiczny powoda na przestrzeni lat przebywania w izolacji nie uległ poprawie na tyle, by w sposób zasadny kierować go do odbywania kary w systemie np. zwykłym. Powód jest osobą prawomocnie skazaną ale jako osoba skazana zachowuje prawa i wolności obywatelskie. Jednocześnie Państwo umieszczając powoda w izolacji, pozbawiając go wolności przyjmuje na siebie określone wobec powoda obowiązki wynikające z określonych w ustawie celów odbywania kary w konkretnych systemach.

Zgodnie z art. 97 par. 1 i 2 kkw wykonując karę w systemie terapeutycznym, uwzględnia się w postępowaniu ze skazanymi w szczególności potrzebę zapobiegania pogłębianiu się patologicznych cech osobowości, przywracania równowagi psychicznej oraz kształtowania zdolności współżycia społecznego i przygotowania do samodzielnego życia. Wykonywanie kary dostosowuje się do potrzeb w zakresie leczenia, zatrudnienia, nauczania i wymagań higienicznosanitarnych. Jeżeli względy zdrowotne tego wymagają, organizuje się zatrudnienie w warunkach pracy chronionej. Przepis ten statuuje obowiązki Państwa wobec skazanych wobec których kara jest w tym systemie wykonywana, czemu odpowiada uprawnienie skazanego by domagać się wykonywania kary w tym systemie oraz by dążyć do osiągnięcia ww. celów. Strona pozwana w ocenie Sądu nie podważyła w sposób skuteczny opinii oraz pism administracji pozwanych jednostek. Nie wykazała, by jej działania pozbawione były znamion bezprawności. Argumentacja pozwanego, iż skierowanie powoda do odbywania kary w systemie zwykłym, objęcie go wzmożoną opieką psychiatryczną, zapewnienie mu konsultacji psychiatrycznych było wystarczające i adekwatne do sytuacji powoda nie zasługuje na podzielenie. Czas pokazał, iż były to działania niewystarczające albowiem powód nie zmienił swojego postępowania; mnożyły się jeszcze w toku procesu zachowania powoda (połyki, samookaleczenia, agresywne zachowania) służące do tego, by dostać się do szpitala i by nie przebywać w izolacji. W ocenie Sądu gdyby powód był skierowany do odbycia kary w systemie terapeutycznym i umieszczony na wyżej opisanym oddziale do tego rodzaju zachowań u powoda nie doszłoby. Między zachowaniami powoda a nieumieszczeniem powoda w oddziale określonym w art. 96 kkw zachodzi adekwatny związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 par. 1 kc. W chwili zamykania rozprawy w dalszym ciągu powód przejawiał trudności psychiczne, nie radził sobie w otaczającej go rzeczywistości. Naruszenie uprawnień powoda jako osoby skazanej ma charakter obiektywny. Przedmiotem oceny Sądu było zachowanie się danych stiones fisci jako całości bez doszukiwania się konkretnych zawinionych zachowań konkretnych osób w systemie więziennictwa (wina nie jest przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa); nie było zatem wymagane poszukiwanie bezpośrednich sprawców krzywdy powoda.

Jednakże w ocenie Sądu roszczenie było stanowczo wygórowane. Celem zadośćuczynienia pieniężnego jest złagodzenie cierpień fizycznych i psychicznych – dlatego zadośćuczynienie obejmuje wszystkie cierpienia fizyczne i psychiczne, zarówno już doznane, jak i te, które wystąpią w przyszłości. Winno mieć charakter całościowy i obejmować zarówno cierpienia fizyczne i psychiczne już doznane, czas ich trwania, jak i te, które zapewne wystąpią w przyszłości, a więc prognozy na przyszłość (wyrok SN z dnia 18 maja 2004 r., IV CK 357/03, LEX nr 584206). Nie jest ono karą, lecz sposobem naprawienia krzywdy. Jego celem jest przede wszystkim złagodzenie tych cierpień. Winno ono mieć charakter całościowy i obejmować wszystkie cierpienia fizyczne i psychiczne, zarówno już doznane, jak i te,

które zapewne wystąpią w przyszłości (a więc prognozy na przyszłość). Przy ocenie więc "odpowiedniej sumy" należy brać pod uwagę wszystkie okoliczności danego wypadku, mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy (wyrok SN z 3 lutego 2000 r. I CKN 969/98 LEX nr 50824). Winno ono mieć charakter kompensacyjny, wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Jednocześnie wysokość ta nie może być nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być "odpowiednia" w tym znaczeniu, że powinna być - przy uwzględnieniu krzywdy poszkodowanego - utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (wyrok SN z 28 września 2001 r. III CKN 427/00 LEX nr 52766). Jego wysokość nie może być źródłem dochodu (zarobku) dla poszkodowanego. Powyższe okoliczności uzasadniają uwzględnienie żądania zasądzenia zadośćuczynienia w części.

Biorąc pod uwagę rozmiar oraz charakter odniesionej przez powoda krzywdy należało uznać, iż zasądzona tytułem zadośćuczynienia kwota 10 000 zł w ocenie Sądu przyczyni się do wyrównania powodowi krzywd i spełnia jednocześnie pozostałe dyrektywy określone w przytoczonym wyżej orzecznictwie; uwzględnia fakt, iż powód znalazł się w pozwanych placówkach (pomijając niewłaściwy oddział), ze swojej winy. Sąd zwrócił uwagę, iż w obecnych realiach społecznych stosunkowo dużą kwotą jest np. suma 500 zł miesięcznie wypłacana jako pomoc w wychowywaniu dzieci. Stąd też należy uznać, że zasądzona kwota nie ma charakteru symbolicznego; ma realny charakter. Może powodowi dopomóc w urządzeniu się po zakończeniu odbywania kary. Dalej idące żądanie podlegało oddaleniu jako zbyt wygórowane. Uwzględnienie żądania w wyższym zakresie byłoby niecelowe, prowadziłoby do nadmiernego wzbogacenia powoda, czyniłoby zadośćuczynienie sposobem zarobku co sprzeczne jest z celem zadośćuczynienia.

Żądanie w pozostałym zakresie oddaleniu podlegało. Przede wszystkim Sąd za zasadny uznał zarzut przedawnienia obu roszczeń zgłoszonych w pozwie. Zgodnie z art. 442⁽¹⁾ par. 1 kc roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Biorąc pod uwagę okres objęty pozwem wskazany w poprzedniej części uzasadnienia oraz datę złożenia pozwu 28 marca 2014 (data złożenia w biurze podawczym tut. Sądu) wskazać należy, iż roszczenia powoda objęte pozwem uległy przedawnieniu za okres pobytu do dnia 27 marca 2011 roku.

Odnośnie okresu nieprzedawnionego oraz roszczenia o zadośćuczynienie za naruszenie jego praw w zakresie humanitarnych warunków bytowych poszanowania godności, zapewnienia mu należytej opieki lekarskiej w trakcie pobytu w pozwanych jednostkach Sąd uznał, że roszczenie to jest niewykazane. Powód nie wykazał, by pozwane jednostki działały względem jego osoby w sposób bezprawny.

W ocenie Sądu kwestie osadzenia w warunkach przeludnienia oraz niezapewnienia powodowi jako skazanemu należytych warunków socjalno – bytowych w realiach niniejszej sprawy należało rozpoznać łącznie. Na wstępie wskazać należy, iż regulujący poprzednio kwestię umieszczania w warunkach przeludnienia art.248 k.k.w. został uznany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2008r. (sygn. akt SK 25/07) za niezgodny z Konstytucją RP. Zgodnie z tym wyrokiem stracił on moc z dniem 6 grudnia 2009 roku. Problematykę tą obecnie (oraz w okresie objętym pozwem) reguluje art. 110 kkw (par. 2a – par. 2i). Zgodnie z treścią tego przepisu (...) Dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może umieścić skazanego na czas określony, nie dłuższy niż 90 dni, w warunkach, o których mowa w § 2 zdanie drugie, w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej 3 m², nie mniej jednak niż 2 m², w razie:

- 1) wprowadzenia stanu wojennego, wyjątkowego lub klęski żywiołowej, lub w czasie ich obowiązywania,
- 2) ogłoszenia na terenie położenia zakładu karnego lub aresztu śledczego stanu zagrożenia epidemiologicznego lub stanu epidemii albo wystąpienia w zakładzie karnym lub areszcie śledczym stanu zagrożenia epidemiologicznego lub stanu epidemii - uwzględniając stopień zagrożenia dla życia i zdrowia;
- 3) konieczności zapobieżenia wystąpieniu innego zdarzenia stanowiącego bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa skazanego albo bezpieczeństwa zakładu karnego lub aresztu śledczego albo zapobieżenia skutkom

takiego zdarzenia. Dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może również umieścić skazanego na czas określony, nie dłuższy niż 14 dni, w warunkach, o których mowa w § 2 zdanie drugie, w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej 3 m², nie mniej jednak niż 2 m², jeżeli zachodzi konieczność natychmiastowego umieszczenia w zakładzie karnym lub areszcie śledczym nieposiadającym wolnych miejsc w celach mieszkalnych:

- 1)skazanego na karę pozbawienia wolności przekraczającą 2 lata,
- 2)skazanego określonego w art. 64 § 1 lub 2 oraz art. 65 Kodeksu karnego,
- 3)skazanego za przestępstwo określone w art. 197-203 Kodeksu karnego,
- 4)skazanego, który samowolnie uwolnił się od odbywania kary pozbawienia wolności,
- 5)skazanego, który korzystając z zezwolenia na czasowe opuszczenie zakładu karnego lub aresztu śledczego, nie powrócił w wyznaczonym terminie,
- 6)przetransportowanego na polecenie sądu lub prokuratora z innego zakładu karnego lub aresztu śledczego, w celu udziału w rozprawie lub innych czynnościach procesowych,
- 7)osoby tymczasowo aresztowanej, ukaranej karą porządkową lub co do której zastosowano inne środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności. Okres czternastodniowy może być przedłużony tylko za zgodą sędziego penitencjarnego. Łączny okres umieszczenia skazanego w warunkach w których przypada na jednego skazanego mniej niż 3m² nie może przekroczyć 28 dni.

Wydając decyzję na podstawie w przedmiocie umieszczenia osadzonego w wyżej wskazanych warunkach należy minimalizować zagrożenie pogorszenia warunków wykonywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania oraz zmierzać do szybkiego umieszczenia w celi mieszkalnej o powierzchni 3 m² na osobę. W decyzji tej należy określić czas oraz przyczyny umieszczenia skazanego w warunkach, w których powierzchnia w celi mieszkalnej przypadająca na skazanego wynosi mniej niż 3 m², a także oznaczyć termin, do którego skazany ma w tych warunkach przebywać. Skargę na tą decyzję sąd rozpoznaje w terminie 7 dni. Decyzję należy niezwłocznie uchylić, jeżeli ustaną przyczyny, dla których została ona wydana. W okresie osadzenia w zmienionych warunkach należy zapewnić skazanemu codzienne spacery dłuższe o pół godziny oraz korzystanie z dodatkowych zajęć kulturalno-oświatowych lub z zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu. Przepisy o osadzeniu w celach o zmniejszonej powierzchni na jednego osadzonego mogą być stosowane wobec tego samego skazanego nie wcześniej niż po upływie 180 dni od dnia zakończenia okresu, na który nastąpiło poprzednie umieszczenie w warunkach w nich określonych.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wykazało, by powód chociażby przez jeden dzień był osadzony w celi przeludnionej bez podstawy prawnej: w (...) w G., gdzie przeludnienie stwierdzono wydawano wobec powoda wyżej opisane przewidywane prawem decyzje; zresztą na krótki czas. Strona pozwana na tą okoliczność przedstawiła dokumenty w postaci notatki urzędowej odnośnie historii osadzenia osoby powoda uzupełnionej zestawieniem cel, ich powierzchni oraz dopuszczalnej liczby osób jakie można w nich osadzić oraz zeznania świadków – funkcjonariuszy odpowiednich placówek. Takim dowodom powód nie przedstawił przekonujących dowodów przeciwnych. Biorąc pod uwagę zgromadzony materiał dowodowy Sąd nie dał wiary w tym zakresie twierdzeniom powoda albowiem nie zostały one potwierdzone żadnymi wiarygodnymi dowodami. Przede wszystkim powód nie wykazał, by w okresie objętym pozwem przebywał w warunkach przeludnienia. Okoliczność ta nie został w sposób należy wykazany. Tym samym należało uznać, iż nie zostało udowodnione zaistnienie tego faktu jako zdarzenia wywołującego szkodę. Tym bardziej oczywiste jest, że nie wykazano bezprawności działania ani związku przyczynowego między rzekomym działaniem strony pozwanej a rzekomą szkodą.

Mimo zmiany regulacji dotyczącej przeludnienia należy zwrócić uwagę na fakt, iż w europejskiej przestrzeni prawnej nie funkcjonuje wiążące pojęcie standardów europejskich w zakresie wykonywania kary pozbawienia wolności, a

zwłaszcza nie ma ścisłego i wiążącego określenia norm powierzchni mających przypadać na każdego osadzonego. Każdy kraj w swoich przepisach określa m.in. warunki odbywania kary, w tym normy powierzchni. Unia Europejska nie narzuca państwom członkowskim ujednoczenia norm powierzchni celi przypadających na skazanego, a jedynie zaleca podejmowanie określonych kroków dotyczących funkcjonowania jednostek penitencjarnych. Europejskie reguły więzienne nie przewidują żadnych wiążących norm powierzchni.

Podkreślić przy tym należy również, iż Europejski Trybunał Praw Człowieka na gruncie przepisu art.3 Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wartości nie wskazał konkretnej normy powierzchni, której przekroczenie automatycznie oznaczałoby naruszenie w/w przepisu. Co więcej z jego orzecznictwa wynika, że powierzchnia celi przysługująca osadzonemu nie jest samoistną i wystarczającą przesłanką do oceny czy doszło do naruszenia praw zagwarantowanych w Konwencji. Przy ustaleniu, czy warunki pobytu w zakładzie przekraczają zakres dolegliwości uzasadniających stwierdzenie, że doszło do naruszenia art.3 Konwencji Trybunał posługuje się kryterium tzw. kumulatywnej oceny zaistniałych warunków polegającej na kompleksowej ocenie wszelkich aspektów warunków oraz rygorów pozbawienia wolności takich jak powierzchnia celi, liczba osadzonych osób w celi, warunki sanitarne, możliwość zapewnienia minimum prywatności, ilość czasu spędzanego poza celą, możliwość pracy, czas i częstotliwość zajęć sportowych i rekreacyjnych, wiek i płeć osadzonych, ich prawidłowy dobór itp. Zastosowanie tego kryterium ma to znaczenie, iż braki i nieprawidłowości w jednej z wymienionych okoliczności, jeżeli są „zrekompensowane” pewnymi udogodnieniami w zakresie innych, nie muszą powodować oceny negatywnej i stwierdzenia naruszenia praw człowieka. Europejski Trybunał Praw Człowieka za traktowanie niehumanitarne uznał złe traktowanie, które jest zamierzone, stosowane nieprzerwanie przez dłuższy czas, jeśli spowodowało u ofiary obrażenia ciała albo intensywne cierpienie fizyczne lub psychiczne.

W sprawach rozpatrywanych przez Trybunał najczęściej zwracano uwagę (generalnie przy przeludnieniu celi) na złe warunki sanitarne, niehigieniczność i brak prywatności przy korzystaniu z urządzeń sanitarnych, permanentną niemożliwość zaspokajania potrzeb snu spowodowaną niewystarczającą liczbą łóżek, jak i nieustannie zapalonym światłem, niedostateczne oświetlenie uniemożliwiające czytanie, czy warunki prowadzące do rozprzestrzeniania się chorób, bądź brak możliwości leczenia. Tylko działania stwarzające niegodziwe, poniżające dla każdego osadzonego warunki lub ich tolerowanie przez dłuższy okres uznane są za bezprawne rodzące prawo do ochrony godności na podstawie art. 24 k.c. Zarówno przepisy Konstytucji, jak i przepisy prawa międzynarodowego, które zostało ratyfikowane przez Polskę pozwalają na pozbawienie wolności, choć tylko na zasadach i w trybie określonym w ustawie, tj. kodeksie postępowania karnego oraz w kodeksie karnym wykonawczym. Odbywający karę pozbawienia wolności musi się liczyć z pewnymi ograniczeniami swobód i praw, mieszczących się w granicach prawnych regulujących odbywanie kary pozbawienia wolności. Roszczenia z tytułu ochrony dóbr osobistych z art.24 k.c. można bowiem przyznać tylko w przypadkach działań bezprawnych, a bezprawność tę wyłącza działanie mające uznanie w przepisach prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2003r. wydany w sprawie o sygn. akt I CKN 480/01, LEX nr 137619). W każdym wypadku o naruszeniu godności skazanego można mówić wtedy gdy cierpienia i upokorzenie przekraczają konieczny element cierpienia wpisanego w odbywanie kary pozbawienia wolności, zwłaszcza przy bierności zakładu karnego, który nie dba o poprawę warunków odbywania kary i godzi się na przepełnienie cel, nie dba o zwiększenie ich ilości, o remonty, o polepszenie warunków racjonalnych, żywieniowych, czy wreszcie kulturalnych.

W zakresie tego roszczenia powód nie wykazał, by doszło do naruszania jego dóbr osobistych w okresie objętym pozwem. Nie zostało wykazane, poza przeludnieniem; by powód był w sposób bezprawny osadzany z osobami palącymi; że generalnie warunki bytowania odnośnie wyposażenia cel, umiejscowienia kącików sanitarnych, oświetlenia, dostępu do ciepłej wody nie zapewniały przestrzegania jego praw do humanitarnego traktowania. Sąd nie dopatrywał się, niezależnie od nieskierowania powoda do systemu terapeutycznego, żadnych niedociągnięć odnośnie jakości opieki lekarskiej w każdej z pozwanych jednostek.

Sąd postanowił przesłuchać powoda w drodze pomocy prawnej uznając ten sposób przesłuchania powoda za wystarczający. Niecelowe było doprowadzenie powoda na rozprawę albowiem, wobec częstego transportowania powoda do różnych jednostek penitencjarnych następczo to trudne do pokonania przeszkody. Instytucja

przesłuchania stron nie służy natomiast przedstawianiu wniosków dowodowych, zwłaszcza jeżeli strona ma pełnomocnika. Jest to dowód subsydiarny i w ocenie Sądu nie było potrzeby uzupełniającego przesłuchania powoda, zwłaszcza iż odmuśnięcie płyty z nagraniem zeznania powoda, przy uwzględnieniu pozostałych dowodów, było wystarczające zarówno co do zasady jak i wysokości tego roszczenia które zostało uwzględnione. Jednocześnie w świetle odsłuchanych zeznań powoda brak było przesłanek do uwzględnienia drugiego żądania powoda. Sąd ocenia materiał wskazany na wstępie postępowania uwzględniając zmiany zaistniałe w toku procesu, jednakże w niniejszej sprawie nie doszło do skutecznej zmiany powództwa a w tak szerokim materiale dowodowym, w którego gromadzenie było zaangażowane szereg sądów, trudnym było by dowód z przesłuchania powoda przeprowadzić jako ostatni. Z opinii biegłej M. J. - G. wynika, iż powód cierpi na nieprawidłową osobowość oraz zespół zależności alkoholowej. Biegła jednocześnie podała liczne kryteria diagnostyczne osobowości nieprawidłowej takie jak m. in. częste szantażowanie samobójstwem oraz tendencje do samouszkodzeń (k. 858 - 859). Biegła zwróciła uwagę, że biegli badający powoda w różnych sprawach karnych stwierdzali jego poczytalność; psychiatrzy którzy badali go w czasie pobytu w zakładach karnych na bieżąco nie widzieli potrzeby umieszczenia go w szpitalu. Powód był wielokrotnie hospitalizowany psychiatrycznie głównie z powodu nadużywania alkoholu oraz objawów abstynencyjnych. Nie podjął skutecznej terapii odwykowej; ma potrzebę leczenia w warunkach (...) albowiem wiąże się to z pewnymi ulgami i przywilejami. Wyleczenie zaburzeń osobowości jest wykonalne na gruncie psychoterapii pod warunkiem determinacji pacjenta oraz osobowościowej kompetencji psychoterapeuty. Zdaniem biegłej osadzenie powoda w placówkach w których nie ma oddziałów dla osób z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi nie miało wpływu na jego zdrowie psychiczne natomiast mogło mieć wpływ na jego zdrowie fizyczne lecz głównie wskutek samouszkodzeń. Połyki miały na celu wymuszenie skierowania do szpitala; były więc przemyślane, nie wynikały z choroby psychicznej. Zaburzenia psychiczne nie powstały wskutek pobytu w zakładach karnych natomiast pobyt w tychże zakładach jest skutkiem tych naruszeń (opinia biegłej k. 854 - 860). Uzupełniając opinię biegła podtrzymała ją w całości (opinia uzupełniająca k. 931 - 932). Z opinii tej wynikało, odbywanie kary w placówkach w których nie ma oddziałów dla osób z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi nie wpływało na pogorszenie stanu psychicznego i fizycznego powoda w sensie choroby somatycznej. Biegła ma wiadomości specjalne których z założenia nie mają strony ani Sąd. Jednakże roszczenie powoda miało szerszy wymiar. Nie obejmowało tylko pogorszenia stanu zdrowia powoda ale także odczuwanie krzywdy, polegającej na tym iż powód wiedział że istnieją wyspecjalizowane oddziały, na których osoby z takimi schorzeniami jak on mogą uzyskać pomoc- a on z takiej pomocy skorzystać nie może.

Pozostałe nierozpoznane wnioski dowodowe podlegały oddaleniu jako niecelowe. Ich uwzględnienie nie przyczyniłoby się do rozstrzygnięcia sprawy i powodowałoby jej zbędne przedłużenie; dla zbadania roszczeń zgłoszonych w pozwie wystarczającym było przeprowadzenie wskazanych dowodów. Świadek M. G. (k. 241), K. L. (k. 338 - 340) nie posiadali żadnej wiedzy o przebiegu pobytu powoda w placówce w której był zatrudniony. W związku z czym Sąd pominął zeznania tego świadka.

O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 102 kpc mając na uwadze sytuację powoda. Wynagrodzenia pełnomocnikom powoda z urzędu przyznano na zasadzie art. 29 Prawa o adwokaturze w zw. z par. 11.ust.1 pkt 25, par. 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w zw. z par. 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie. Sąd zróżnicował przyznawane wynagrodzenie uwzględniając czas działania każdego z pełnomocników, nakład ich pracy, stopień przyczynienia się do wyjaśnienia sprawy.